

SLOVENSKI PRAVNIK

Leto XLII.

Ljubljana, 1928.

Št. 3.—4.

O načrtu novega zakona o prisilni poravnavi izven stečaja.

Dež. sod. svet. dr. E. Eberl, Ljubljana.

Rešitev vprašanja, če naj se iznova uvede institucija prisilne poravnave izven stečaja, je treba prepustiti našim gospodarskim krogom, naša naloga je le, podati kritiko in postaviti premembne predloge k načrtu, da bi ustanovil dober zakon, ako se izkaže potreba za njegovo uvedbo. Omeniti je le, da se potreba vobče ne zanika; bati se je le, da se ne bi poravnalno postopanje zlorabljal po nepoštenjakih, da dosežejo s potvarjanjem pravega imovinskega stanja imovinske koristi zase v škodo upnikov, ali da bi zakon omogočil lahkomišelnim trgovcem in podjetnikom, da zavlačujejo sanacijo svojega podjetja kljub temu, da so morali vedeti za svojo insolenco in tako morda leto dni in še dalje živeli le na račun svojih upnikov in njim v škodo. To je povsem umevno, saj se vsiljuje vsakemu dobavitelju občutek, in to upravičeno, da mu je dolžnik izvabil blago, ko se je kljub zavesti, da je insolventen ali da stoji tik pred insolenco, njemu napram vedel kot plačevit trgovec, kajti v naročilu leži tudi obljuba popolnega plačila ob dospelosti.

Dober zakon o prisilni poravnavi izven stečaja mora onemogočiti take zlorabe in dajati sigurnost v nastopnem:

1. Prisiliti mora dolžnika, da pravočasno zaprosi za uvedbo poravnalnega postopanja in s tem prepreči večje izgube svojih upnikov in da ne omogoči nekaterim upnikom, da prehitte ostale z ločitvenimi pravicami, ki znižajo splošno kvoto. Zakon pa mora onemogočiti, da postanejo deležni ugodnosti zakona tisti, ki so s svojo imovino razpolagali na način,

ki vzbuja sum, da so se na dolgo roko pripravljali za napoved svoje plačilanezmožnosti in da se nadejajo obogateti na račun svojih upnikov.

2. Zakon mora dajati možnost in predvidevati take poravnalne organe, ki dajejo sigurnost, da se zanesljivo in brez previsokih stroškov dožene pravo dolžnikovo imovinsko stanje, njegovo dosedanje poslovanje, vzrok neplačevitosti in čas, ko je neplačevitost nastopila in kedaj da je to dejstvo moralo postati jasno dolžniku. Te zanesljivo dognane činjenice bodo dale upnikom podlago za presojo trgovske in moralne kvalitete. Upniki se bodo lažje odločili, ali jim kaže sprejeti ponudeno poravnavo ali jo odkloniti.

Zakon pa mora dati tudi možnost, da morejo vsi upniki in ne le oni, ki so v bivališču dolžnika, zvedeti za rezultat gornjih ugotovitev, tako da se olajša upnikom, ki bivajo oddaljeno od dolžnikovega bivališča, odločiti za sprejem poravnave ali proti njej.

3. Zakon mora preprečiti vsako nedopustno vplivanje dolžnika in v določenem pravcu zainteresiranih upnikov na ugotovitev imovinskega stanja in na upnike.

4. Treba je omejiti majorizacijo manjšinskih upnikov.

5. Zakon mora pritegniti k poravnavi vse one osebe, ki imajo od poravnave vsaj posredno korist.

Zakon, ki daje jamstvo za vse to, bo pač sprejemljiv.

Vladni načrt je v bistvu posnetek poravnalnega reda, ki je veljal v bivši Avstriji na podlagi cesarske naredbe od 10. decembra 1914 drž. zak. št. 337 in ki je bil tudi po preobratu še v veljavi do 25. aprila 1922 v Sloveniji in Dalmaciji, ki ga je pa nadomestil veliko bolj ohlapno in površno sestavljen poravnalni red naredbe bana kraljevine Hrvatske z dne 1. septembra 1916.

Novi načrt upošteva že delno gornje zahteve, je tudi ostrejši od bivšega avstrijskega zakona, treba ga je pa v marsičem poostriiti in spremeniti, da ne bo v kvar našemu gospodarstvu kakor je bil dosedanj.

V pogledu zgoraj omenjene prve točke, da mora zakon prisiliti dolžnike, da čimprej apelirajo na svoje upnike preden so zabredli v še večje dolgove, načrt ne vsebuje prav za prav

ničesar, razen, da določa 40% poravnalno kvoto, ki dosedaj ni bila limitirana. Ta nedostatek odvarja dolžnikom možnost, da vlečejo svojo insolvenco skozi leta na škodo in na stroške svojih upnikov ali da ponudijo manjšo kvoto, kakor bi jo mogli.

Le proti očitni zlorabi zakona na škodo upnikov določa načrt v čl. 5, da je predlog na otvoritev postopanja zavrniti, če obstoja že v naprej utemeljen sum, da predložena bilanca ni pravilna ali da knjige niso vodene pravilno, v čl. 52 t. 2, da poravnave ni potrditi, ako bi dolžnik izven poravnave obljubil kake posebne ugodnosti.

Načrt daje končno sodišču tudi možnost, da poravnave ne potrdi, če se vsled neredno vodenih knjig ne more ugotoviti pravo imovinsko stanje ali če ugodnosti, ki jih steče dolžnik s poravnavo, očitvidno niso v sorazmerju z imovinskim stanjem ali če je poravnava sicer v protislovju s skupnim interesom upnikov (čl. 53). Ta določba gotovo ni preventivna, marveč znači le nekako kuratelo nad upniki, ki so bili recimo tako nerodni in popustljivi, da so sprejeli poravnalno ponudbo, kljub vednosti, da more dolžnik več dati kakor obeta, in ki so torej vedoma naklonili del svoje terjatve dolžniku. Ta določba pa je vobče precej neporabna, ker se sodišče ne bo hitro odločilo, da odkloni potrditev poravnave, če so bili takorekoč vsi upniki z morda neznatno izjemo zadovoljni, da je stvar za dolžnika ugodnejše končala, kakor bi bilo potrebno.

Načrt v členu 55 t. 5 tudi določa, da se mora por. postopanje ustaviti, ako se pokaže, da je dolžnik predlagal otvoritev postopanja le v namenu, da odškoduje svoje upnike, ali če se vidi, da ne bo mogel ali hotel poravnave izvesti, ali če že v naprej stoji, da do poravnave ne bo prišlo. Ne glede na to, da je ta določba preelastična, prav tako ne vsebuje ničesar preventivnega v gornjem smislu.

Radi tega bi bilo zakon načeloma postaviti na drugo podlago in bi bilo sprejeti te-le določbe:

Sprejeti je predvsem določbo, da se poravnalno postopanje ne more uvesti oz., da se mora takoj ustaviti, ko se dožene, da je dolžnik odlagal s predlogom na otvoritev postopanja preko 3 mesecev, odkar je moral vedeti, da je postal insolventen in so vsled tega odlašanja upniki oškodovani.

Nadalje naj se postopanje ustavi, ko se dožene, da je dolžnik v zadnjih 3 letih pred otvoritvijo poravnalnega postopanja prenesel del svoje imovine bodisi neodplatno, bodisi odplatno na svojo ženo ali otroke, ali neodplatno na katerokoli osebo in je ta odsvojitve tudi vzrok nastale neplačevitosti. Prav tako je treba postopanje ustaviti, ko se dožene, da je dolžnik naklonil ugodnosti bodisi s plačili ali priznanjem ločitvenih pravic posameznim upnikom, dasi je moral vedeti, da bodo vsled tega ostali upniki prikrajšani na svojih terjatvah.

Prav to velja, ako dolžnik ni predlagal otvoritve poravnalnega postopanja v 8 dneh, ko je bila ena četrtnina njegove imovine z izvršbo pravnomočno zarubljena v izterjanje zapadlih terjatev.

To je treba že radi tega, ker ne gre, da bi dolžnik dopuščal in mirno gledal, ko si nekateri upniki, ki so morda naključno in lažje doznali za slabo gospodarsko stanje dolžnikovo, zagotovijo popolno plačilo, medtem ko se možnost poplačati ostale vsled tega manjša. V takem primeru pa je redoma tudi za vsakega in ne le za dolžnika jasno, da je postal neplačevit in da ne gre le za kratkodobne, a premostljive težkoče.

Ta določba seveda ne velja, če je bil rubež dovoljen le v zavarovanje.

Te določbe bi bile sposobne, prisiliti vsakega dolžnika, da takoj, ko pride v težkoče, preskusi svoje imovinsko in poslovno stanje in se čimprej obrne do svojih zaupnikov in se ne udaja iluzijam, da bo že šlo kakorkoli in da se bo mogel tudi pozneje poravnati, pri čemer naj bi nosil nevarnost takih špekulacij le upniki. Ako pa špekulira, mu pot poravnave ni več odprta in mu preostaja le stečaj, ki ga more predlagati tudi vsak upnik.

O organih govori načrt v čl. 17 sl. Predvideva poravnalno sodišče, ki je zborni sodišče prve stopnje, poravnalnega sodnika, za katerega more biti postavljen tudi sodnik okrajnega sodišča izven sedeža zbornega sodišča, nadalje poravnalnega upravnika in končno obligatornega, po sodišču imenovanega poravnalnega zaupnika kot pomočnika upravitelja. Ta zaupnik (pouzdanik) se more nadomestiti s poravnalnim odborom, katerega imenuje takisto sodišče. Težišče leži torej tudi po načrtu

v upravniku, ki ugotavlja aktiva in pasiva in preiskuje poslovanje dolžnikovo itd.

Kar se tiče teh organov, bodi povedano predvsem to, kar je pokazala praksa. Poravnalni sodnik ne more imeti druge naloge, kakor da pazi na zakonit in pravilen potek postopanja, da ga pospešuje in posredovalno odpravi vsako trenje, ki nastane med dolžnikom in upniki ali med različnimi skupinami upnikov. Ko pa sam ne vodi poizvedb in jih tudi ne more, mora ta najvažnejši del prepustiti ostalim prizadetim faktorjem. Predvsem prizadeti na izčrpni in pravilni ugotovitvi činjenic, merodajnih za končno odločitev in za usodo poravnalne ponudbe, so upniki sami, katerim mora iti dolžnik na roko že radi tega, da pridobi njih nadaljnje zaupanje. Radi tega je široka avtonomija upništva na mestu in naj bo inštitucija upniškega odbora obvezna, ki se sme le subsidiarno nadomestiti z odborom, imenovanem po sodišču. Pri dosedanjem postopanju je bilo vse težišče na upravniku. Praksa je pa pokazala, da upravnik ni bil vedno kos svoji nalogi. To je tudi umevno. Če ni bil strokovnjak, marveč pravnik, je sicer formalno pravilno izvedel vse, kar zakon zahteva, a upništvo, zbrano prvič na glasovalnem naroku, je zahtevalo strokovna in poslovna pojasnila, ki jih ni mogel dati. Če je bil strokovnjak, postavljen brez ingerence upnikov, morda celo na predlog dolžnika samega, opetovano ni imel pravega zaupanja in to v nekaterih primerih povsem upravičeno, ker svoje naloge ni razumel ali ni hotel razumeti in se čutil nekako zavezanega napram dolžniku, da ga »poravna«. Treba je bilo na naroku, ki je bil določen za končno rešitev stvari, šele izbrati poravnalni odbor, ki je vnovič pregledal in preizkusil vse dolžnikovo poslovanje in imovinsko stanje, za kar je bilo na razpolago jedva 15 dni. Najboljše skušnje iz prakse v stečajnem postopanju pa imamo, če je stal upravniku juristu na strani (srečno sestavljen upniški zbor. Na mestu bi bilo torej to-le: Za upravitelja naj bi se postavil redoma pravnik in sicer odvetnik, notar ali upokojen sodnik. Le ti so po svoji izobrazbi in praktičnem udejstvovanju prvenstveno poklicani za ta posel in se ni dosti ozirati na sezname upravnikov, ki jih sestavi minister na predlog raznih korporacij, kajti v praksi je stvar ta,

da se večji trgovci in podjetniki ne bi dali vpisati v sezname, ker jim za take posle ne preostaja časa, in bi se potegovali za tako službo drugi, ki bi računali na postranski zaslužek in ki bi kaj lahko zašli na napačno pot in postali kmalu poklicni poravnavalci. Odvetniki, notarji, bivši sodniki imajo ne le popolno pravno izobrazbo, marveč so tudi sposobni, da skrbe za red in sistematično delo. Tudi v upniškem odboru treba kot vodjo posvetovanj osebe, ki je uspešnega razpravljanja in dela vajena. Treba pa tudi osebnosti, ki v primeru nesoglasja med člani upniškega odbora poseže vmes in uravna njegovo delovanje v določno smer. Končno pa mora biti upravnik tudi zaupnik poravnalnega komisarja (sodnika) in poravnalnega sodišča. Njegova naloga bo predvsem ta, da predlaga izmenjavo posameznih članov upniškega odbora ali celega odbora, ako v svoji prvotni sestavi ni sposoben za uspešno delo. Ugovarja se vobče, da upravniki - juristi podraže postopanje. Pri tem pa more iti le za relacijo med aktivami dolžnika in nagrado in bi se taka relacija mogla ustanoviti z zakonom tako, da bi bili stroški postopanja po odstotkih vedno enaki.

Upniški (poravnalni) odbor kot najvažnejši faktor bi se moral izvoliti, njegova potrditev pa bi morala biti odvisna od poravnalnega sodišča kakor to predvideva naš stečajni red.

Zakonski načrt ima v mislih v čl. 25 le obligatornega poravnalnega zaupnika in le fakultativen odbor. Postavlja te organe sodišče, pri čemer naj uvažuje predloge upnikov. Ni pa dana prilika, da bi se upniki medsebojno dogovorili in bi torej predlogi vsebovali le želje posameznikov ali posameznih skupin, kojih interesi bi pri postavljanju svojih kandidatov ostali prikriti. Radi tega je treba dati priliko celokupnemu upništvu, da stavi svoje predloge, in treba bi bilo predvideti posebno zborovanje upnikov za izvolitev upniškega odbora, ki naj bi se vršilo najkasneje 14 dni po otvoritvi poravnalnega postopanja in določilo že v otvoritvenem sklepu. Ima pa to prvo zborovanje tudi precej pomena za poravnalnega sodnika, ki izve, če je spreten, s primernimi vprašanji na posamezne upnike za sodbo upnikov v osebi dolžnika, o možnosti poravnave, more pa tudi spoznati stremljenja različnih skupin med urništvom. Glede števila in sestave odbora utegnejo obveljati določbe na-

črta, ki itak ustreza načelom našega stečajnega in bivšega avstrijskega poravnalnega reda. Bilo bi le še pristaviti, da je dopustno zastopanje, seveda na lastne stroške. Vsekakor pa bi bilo treba, da ima tudi manjšina, ki naj se določi s 25% terjatev, pravico, da odpošlje v upniški odbor svojega zaupnika, ki naj bi pa imel le posvetovalni glas in pravico, oddati svoje ločeno mišljenje pismeno. To naj bi se privzelo zapisnikom odbora ozir. končnemu poročilu.

Na sklepe takega upniškega odbora bi moral biti upravnik vezan, imeti bi pa moral pravico, izvedbo sklepa ustaviti do odločbe poravnalnega sodnika. Ima naj tudi pravico, da predlaga pri poravnalnem sodišču izmenjavo posameznih članov ali celega odbora, ako se izkaže, da odbor v svoji sestavi ni sposoben za uspešno delo. V tem primeru naj sodišče postavi nove člane ali nov odbor brez ponovnega sklicanja upniškega zbora.

Upniškemu (poravnalnemu) odboru naj se prizna pravica da poveri posamezne posle ali poizvedbe enemu svojih članov, sme pa pritegniti za izvestne posle tudi izvedenca, zlasti za pregled knjig.

Odbor naj sklepa z večino glasov kakor to določa naš stečajni red v § 189.

Soglasne sklepe naj bi bilo zgolj zabeležiti, sicer pa napraviti kratek zapisnik, kateremu bi smel vsak preglasovani član kakor tudi zaupnik manjšine priložiti svoje oddvojeno mnenje. Ti zapisniki bi se morali priložiti končnemu poročilu upniškega odbora.

Da se prisili dolžnik, da stavi odboru na razpolago ves material, ki je potreben za ugotovitev pravega imovinskega stanja, bi bilo v zakonu ustanoviti, da se postopanje takoj ustavi, čim dolžnik tega ne stori ali če sploh noče sodelovati z odborom ali celo skuša z zlonamernim postopanjem prikriti pravo stanje.

Glede poročila, ki ga mora upniški odbor predložiti poravnalnemu sodniku, bi bilo določiti, da se to zgodi redoma 15, najkasneje pa 10 dni pred poravnalnim narokom in da mora biti priloženo tudi oddvojeno mnenje posameznih članov in manjšinskega zaupnika, ako so bila oddana. Hkrati s predložbo

poročila sodišču, bi moral upravnik razposlati poročila in odvojena mnenja vsem trgovskim zbornicam v državi, občinskemu uradu dolžnikovega bivališča in če biva dolžnik izven sedeža poravnalnega sodišča, tudi okrajnemu (kotarskemu, srezkemu) sodišču njegovega bivališča, kjer morajo biti vsakomur dostopni.

Zelo važno je vprašanje, kolik bodi najnižji delež (kvota), ki ga mora ponuditi dolžnik, in kakšne večine je treba, da je ponudba sprejeta. Načrt predvideva v čl. 5 kot najnižji delež (kvoto) 40%, pri katerem je treba za sprejem poravnave $\frac{3}{4}$ večine po iznosu terjatev, pri deležu 50% in več $\frac{2}{3}$ večine, vsekakor pa nadpolovično večino vseh glasujočih upnikov (č. 46.). Določitev najnižjega dopustnega deleža (kvote) ima le toliko pomena, da se vsakemu dolžniku vnaprej onemogoči zavlačevanje svoje sanacije na škodo in račun svojih upnikov. Nadpolovične izgube redoma tudi ne nastopajo na enkrat, marveč nastanejo šele v daljši dobi. Seveda velja to le za primer, da dolžnikove neplačovitosti ni povzročil dogodek, ki ga dolžnik ni mogel predvidevati in tudi ne odvrniti, kakor so prirodni in vojni dogodki. Ni uvideti, zakaj se ne bi omogočilo povsem poštenemu dolžniku, ki je po prirodni nezgodi ali po vojnem dogodku propadel, da se sanira s pomočjo svojih upnikov, ki so bili morda po večini njegovi dolgoletni dobavitelji, ki jim je morda samim mnogo na tem, da obratuje dolžnik še naprej in ostane z njimi v nadaljnji poslovni zvezi tako, da se sčasoma njih enkratna izguba zopet izravna. Misli pa je pri tem le na prirodne nezgode, ki jih dolžnik ni mogel predvideti in tudi ne odvrniti s primernimi zaščitnimi napravami ali njih gospodarski učinek izravnati z običajnim in njegovim razmeram ustreznim zavarovanjem. Načeloma bi torej predlagal kot najnižji dopustni delež 50%. V primeru prirodne nezgode ali vojnega dogodka, ki bi moral biti izkazan že v predlogu na otvoritev postopanja, naj bi bil najnižji delež 10%.

Zakon naj daje nadalje ugodnost dolžnikom, ki hitro apelirajo na svoje upnike in ki nudijo čim višje poravnalne deleže. Radi tega bi bilo določiti tudi različno večino za sprejem poravnalne ponudbe. Za dovoljenje moratorija do enega leta — načrt izrečno predvideva moratorij —, naj bi zadostovala nad-

polovična večina vseh terjatev, ki dajejo pravico za glasovanje, pri moratoriju preko enega leta in pri poravnava do najmanj 75% naj bi zadostovala dvetretjinska večina. Tu bi bilo uvrstiti tudi vse poravnave, ki imajo svoj vzrok v prirodnih nezgodah, v ostalem pa bi bilo treba tričetrtske večine. V vseh primerih pa bi morala glasovati za poravnavo vsaj nadpolovična večina vseh glasujočih upnikov.

Končno treba določiti v zakonu, da jamči za izvedbo poravnave vedno tudi dolžnikova žena z vso svojo imovino. Ta zahteva je na eni strani potrebna, da dolžnik naknadno ne izigra dosežene poravnave, na drugi strani pa ni krivična, kajti če imovita žena že ni priskočila svojemu možu pred poravnavo, naj jamči vsaj moževim upnikom, ki so sanacijo omogočili, da se poravnava redno izvede. Posredno bi bilo to tudi njej v prid, ko bo mogel tisti, ki jo mora po zakonu preživljati, mirno in redno dalje obratovati.

Načrt predvideva v členu 73 v primerih poravnave denarnih zavodov posebni upniški odbor, ki se izvoli na poravnalnem naroku in ki mora nadzorovati izvedbo poravnave. Ta odbor je pri denarnih zavodih obligatoren. Umestno bi bilo, da se tak odbor izvoli tudi v drugih primerih, seveda naj bi bil le fakultativen in naj bi se izvolil le tedaj, če to zahteva nadpolovična večina za glasovanje upravičenih upnikov. To je v določenih primerih praktično in so se s pritrdilom dolžnika taki odbori postavljali tudi že sedaj, ali pa se je ta naloga poverila upravniku. Novi zakon naj bi dal to možnost tudi takrat, ko dolžnik ne bi hotel pristati na tak nadzor.

To bi bile glavne zahteve in načela, v katerem smislu naj bi se načrt spremenil in dopolnil, da bi onemogočil zlorabo inštitucije poravnave izven stečaja.

K načrtu je pa v nekaterih podrobnih vprašanjih pripomniti še to.

Čl. 4 določa roke, v katerih je poravnavo izvesti. Ta določba naj bi odpadla, kajti ni nade, da se ponudbe, ki obljublajo plačilo v malih dolgodobnih obrokih, da se sprejmejo, sicer pa naj se prepusti upnikom, katere načine izvedbe poravnave da smatrajo za sprejemljive. Čl. 5 določa, kdaj je predlog, da se otvori poravnalno postopanje, a limine zavrniti in navaja med

drugim tudi to, ako je dolžnik radi kaznivega dejanja iz koristoljubja v preiskavi. To določbo bi bilo treba menda črtati, kajti poravnalno postopanje se mora itak naknadno ustaviti, ako bi bil dolžnik medčasno obsojen radi takega dejanja, sicer pa ima upništvo že v poravnalnem postopanju možnost, da se samo prepriča o delovanju in kvaliteti dolžnika, ne gre pa onemogočiti poravnavo dolžniku, ki je prišel v preiskavo le radi neosnovane ovadbe, ki jo je morda vložil kak konkurent, da prepreči sanacijo in nadaljnje gospodarsko delovanje dolžnikovo.

Odrediti bi bilo, da se oglas o uvedbi postopanja nabije tudi v poslovnih prostorih dolžnika na vidnem mestu in da mora dolžnik, ako je trgovec, pristavljati odslej svoji firmi pristavek: v poravnalnem postopanju, kakor to določa novi nemški poravnalni red. Ako se dolžnik tega predpisa ne bi držal, bi smelo poravnalno sodišče postopanje ustaviti. Ta določila bi imela ta pomen, da ne bi v poravnalnem postopanju nahajajoči se dolžniki morda pritegnili v krog svojih upnikov doslej še neprizadete osebe, ki vsled oddaljenosti svojega bivališča ali brezbriznosti ne bi vedeli za poravnalno postopanje. Ugovor, da bi bila taka določba le v kvar dolžniku in manjšala njegov kredit, je neutemljen, ko more previden in skrben dobavitelj, trgovec ali podjetnik itak vedno zvedeti za že otvoreno poravnalno postopanje.

Čl. 18 daje dolžniku pravico, da predlaga izmeno upravitelja. Ta pravica naj bi se dala edinole upniškemu odboru, dolžniku pa odvzela vsaka ingerenca glede organov, ki so postavljeni le v zaščito upništva, ne pa dolžnika.

Čl. 34 določa, da more poravnalni sodnik odložiti poravnalni narok do 15 dni, da omogoči dolžniku pristop k naroku. To pravico naj bi imel tudi na predlog upravitelja odnosno odbora, ako temu ni bilo možno pravočasno oddati svojega poročila.

V tehničnem oziru bi bilo priporočati, da naj zakon jasno loči, kdaj ustavi postopanje poravnalni sodnik in kdaj poravnalno sodišče, pri čemer naj odloča prvi le tedaj, če naj je predhodno rešiti meritorno vprašanje.

Odpade naj nadalje določba, da more poravnalno sodišče ustaviti postopanje, ako se dokaže, da je dolžnik stavil poravnalni predlog le v namenu, da tako »izigra« svoje upnike, zlasti ako pokaže, da mu manjka resna volja ali možnost, da izpolni poravnalno pogodbo ali če je sicer očitno, da ne bo prišlo do poravnave, ker je presplošna in daje možnost zlorabe in šikane in ker naj bo v primerih odvisnih več ali manj od proste presoje situacije, prepuščeno upništvu, da odloča samo s tem, da poravnavo sprejme ali pa odkloni.

Pritrditi je načelu, postavljenemu v čl. 56, da naj se pri trgovcih otvori konkurz uradoma, ako se postopanje ustavi ali poravnava ne uspe, vendar bi bilo pristaviti, da se to v primerih, ko je že poravnalno postopanje pokazalo, da ni kritja za stroške konkurznega postopanja, zgodi le tedaj, če upniki založe potreben predjem za stroške. Znesek predjuma naj bi navedel že ustavitveni sklep.

Umestno bi bilo tudi, da se povsod tam, kjer je bila zaznamovana uvedba poravnalnega postopanja, zaznamuje vsebina poravnave. Taka zaznamba se izbriše šele, ko je poravnava izpolnjena, kar mora dolžnik izkazati.

Na mestu bi bilo z novim zakonom na novo urediti tudi pristojbinsko vprašanje.

Končno se ugovarja proti vladnemu načrtu, da je preveč neokreten in da se postopanje predolgo zavleče. Zlasti gospodarski krogi si žele zelo poenostavljeno postopanje, ki si ga predstavljajo nekako tako, da mora dolžnik, ko stavi predlog na uvedbo postopanja, dokazati, da se večina upnikov strinja s predlagano poravnavo in da sodišče potem ob danih pogojih poravnavo potrdi ali pa potrditev odreče. Drugi predlagajo, da sodišče na predlog dolžnika otvori poravnalno postopanje in da preišče dolžnikove imovinske razmere uradoma in brez sodelovanja upnikov po izvedencih. Ko so ti oddali svoje mnenje, odredi sodišče glasovanje o poravnalni ponudbi.

Ti predlogi za naše razmere niso sprejemljivi. V prvem slučaju bi bilo le odvisno od spretnosti dolžnika ali njegovega posredovalca, če ve svoje upnike prepričati o nujnosti poravnave in bi marsikdo dosegel ugodnejšo poravnavo, kakor ustreza njegovim dejanskim in imovinskim razmeram, drugi bi

pa s svojo poravnalno ponudbo propadli, da si bi bila umestna in v prid vsem prizadetim, le ker ne bi znali dosti prepričevalno nastopati. V drugem primeru bi bila nevarnost, da bi se postopalo precej šablonsko in bi izvedenci brez sodelovanja upnikov stali nekako pod vplivom dolžnika. V obeh primerih bi upniki imeli vtis, da so o razmerah dolžnika slabo podučeni in bi po par bridkih skušnjah odklanjali vsako četudi morda pravično in zanj ugodno poravnavo. S tem bi postala institucija poravnave izven stečaja nepraktična in nepotrebna in bi nastopilo zopet ono stanje, ki obstoja sedaj, ko sploh nimamo poravnalnega reda in se izvedejo poravnave izvensodno ali pa šele tekom stečaja. Za naše razmere je torej v vladnem načrtu zasnovani sistem najboljši in gre le vsestransko povzdigniti vpliv upnikov kot faktorja, ki ima največji interes na tem, da se doseže v vsakem primeru poravnava, ki ustreza dejanskim imovinskim razmeram dolžnika. Brez smotrenega sodelovanja upnikov bo pa vsak poravnalni red odrekel. Zakon more upnike ščititi le toliko, da prisili dolžnika, čim prej predlagati otvoritev postopanja, da po možnosti obrezuspeši fraudulozna dejanja dolžnikov pred uvedbo in po končanem postopanju in da daje upnikom možnost, da se morejo sami uspešno ščititi.

Franc Klein: Govori, predavanja, članki, pisma.

Dr. M. Škerli.

Ime Franca Kleina je pri nas spojeno s civilnimi procesnimi zakoni. Mnogo manj znano je njegovo drugo legislativno, znanstveno in socialno delo, pa mislim, da zasluži mož, čigar temeljne ideje o civilnem procesu še vedno dalje prodirajo v svet, da se o priliki tridesetletnice, odkar imamo novi proces, nekoliko bližje seznanimo z njim. Priliko za to dajejo »Govori, predavanja, članki, pisma«¹, ki sta jih v smislu Kleinove

¹ Franz Klein: Reden, Vorträge, Aufsätze, Briefe. Dva zvezka, XXIII — 1123 strani; Manzschke Verlags- und Universitätsbuchhandlung Wien 1927.